

СТАНОВИЩЕ

ОТ: СЪВЕТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО
ОБЩЕСТВО (СРГО), КОНСУЛТАТИВЕН ОРГАН КЪМ
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

ОТНОСНО: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), публикуван на Портала за обществени консултации, № 12258-К, на 02.04.2026 г., внесен от Министерство на финансите

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Съветът за развитие на гражданското общество (СРГО) е създаден на основание чл. 4, ал. 3 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) и съобразно правомощието му по чл. 4, ал. 4, т. 1 от ЗЮЛНЦ дава становища по всички проекти на нормативни актове, стратегии, програми и планове, които се отнасят до дейността на гражданските организации.

С настоящото становище СРГО заявява категоричното си несъгласие с предложените изменения в ЗКПО, предвиждащи разширяване на данъчните облекчения за дарения в полза на спортни дейности и организации.

Предложеният законопроект въвежда съществена промяна в режима на данъчното третиране на даренията по смисъла на ЗКПО, която по своя характер излиза извън рамките на секторна политика и засяга основни принципи на данъчната неутралност, равнопоставеност и предвидимост. В този смисъл следва да се подчертае, че съгласно чл. 60, ал. 1 от Конституцията на Република България данъците и таксите се определят според икономическите възможности на гражданите и юридическите лица, а не като инструмент за селективно насърчаване на конкретни дейности без ясна и обоснована обществена необходимост.

СРГО принципно подкрепя усилията за стимулиране на корпоративното дарителство чрез данъчни инструменти. Подобни политики имат потенциал да допринесат за устойчивото финансиране на дейности в обществена полза и следва да бъдат разглеждани като важен елемент от държавната политика. В този контекст признаваме и значението на спорта за общественото здраве, социалното включване и развитието на децата и младежите, както и необходимостта от допълнителни източници на финансиране в сектори с ограничени ресурси.

Въпреки принципната подкрепа за насърчаваща и подкрепяща дарителите данъчна политика считаме, че ЗИД на ЗКПО поражда редица съществени рискове:

I. Нарушение на принципа на равнопоставеност и правна сигурност

Предложените изменения създават диференциран режим на данъчни облекчения, който поставя в привилегировано положение конкретна група юридически лица с нестопанска цел. Това противоречи на принципа на равенство пред закона, закрепен в чл. 6, ал. 2 от Конституцията, както и на изискването за еднакво третиране на сходни правни субекти при сходни условия.

Допълнително, подобен подход е в разрез с духа и логиката на ЗЮЛНЦ, който не прави разграничение между отделните обществени каузи при определяне на статута „в обществена полза“. Селективното данъчно третиране на една конкретна дейност подкопава този нормативен баланс и създава предпоставки за неравномерно развитие на гражданския сектор.

От гледна точка на правната сигурност, следва да се отчете и принципът на предвидимост, заложен в чл. 26, ал. 1 от Закона за нормативните актове (ЗНА), според който нормативните актове се издават при необходимост, обоснованост и стабилност. В случая липсва достатъчна аргументация, която да оправдае рязка и секторно ограничена промяна в данъчната политика.

II. Риск от неправомерно държавно подпомагане (скрита държавна помощ)

Предоставянето на разширени данъчни облекчения в полза на професионални спортни клубове повдига въпроси и от гледна точка на правото на Европейския съюз, по-специално чл. 107, §1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), който забранява държавната помощ, нарушаваща или застрашаваща конкуренцията чрез предоставяне на селективно икономическо предимство.

В случая данъчните облекчения могат да бъдат квалифицирани като форма на непряка държавна помощ, доколкото:

- предоставят икономическо предимство чрез намаляване на данъчната тежест;
- имат селективен характер;
- облагодетелстват субекти, извършващи икономическа дейност.

Липсата на оценка за съвместимост с правилата за държавните помощи създава риск от последващи правни последици, включително необходимост от нотификация или възстановяване на неправомерно предоставена помощ.

III. Несъответствие с принципите на прозрачност и отчетност

Съгласно чл. 26, ал. 2 от ЗНА, изготвянето на проект на нормативен акт следва да бъде съпроводено с мотиви, включително анализ на съответствието с правото на Европейския

съюз и оценка на въздействието. В представения законопроект липсва задълбочен анализ на ефектите от предложените мерки, както и конкретна оценка на риска от злоупотреби.

Предвиденото отлагане на механизма за контрол и липсата на ясна регламентация относно отчетността противоречат на принципите на добро управление и прозрачност, които са част както от националната правна рамка, така и от стандартите на ЕС (вкл. принципите на откритост и отчетност по чл. 15 ДФЕС).

IV. Отклонение от целите на данъчната политика и принципа на пропорционалност

Данъчната политика следва да бъде насочена към постигане на общи икономически и социални цели при спазване на принципа на пропорционалност. В случая не е доказано, че предложените мерки са нито необходими, нито най-подходящото средство за постигане на заявената цел – насърчаване на дарителството.

Съгласно утвърдената практика (вкл. на Съда на ЕС), всяка мярка, която въвежда диференцирано третиране, следва да бъде обоснована с легитимна цел и да бъде пропорционална. В конкретния случай липсва такава обосновка, което поставя под съмнение законосъобразността и устойчивостта на предложението.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

СРГО счита, че предложеният законопроект за изменение и допълнение:

- противоречи на основни конституционни принципи, включително равенство пред закона (чл. 6) и предвидимост на данъчната политика (чл. 60);
- създава предпоставки за предоставяне на нерегламентирана държавна помощ по смисъла на чл. 107 ДФЕС;
- не отговаря на изискванията на Закона за нормативните актове относно обосноваване и оценка на въздействието;
- подкопава принципите на прозрачност, отчетност и неутралност на данъчната система.

В този смисъл СРГО не подкрепя приемането на законопроекта в настоящия му вид и настоява за неговото цялостно преразглеждане.

Необходимо е разработването на интегрирана и хоризонтална политика за насърчаване на дарителството, съобразена с принципите на правовата държава, равнопоставеността и изискванията на европейското право.

СРГО заявява готовност за участие в експертен диалог, но подчертава, че подобни съществени изменения следва да бъдат предмет на задълбочен анализ, прозрачна процедура и широк обществен консенсус.